

ТҮРКИЯНЫҢ ҮЛКЕН БІЛІМ ОРДАСЫНЫҢ БІРІ - АТАТҮРК УНИВЕРСИТЕТІ

Үлкен кемеңгер Мұстафа Кемал Ататүркінің есімімен аталатын Ататүркі университеті Түркияның шығысындағы Ертүрум қаласында орналасқан. Ататүркі университетінің іргесі 1957 жылы қаланған, 1958 жылы 17 қарашада оқу жүйесі іске қосылған. Қазіргі таңда бұл университет студенттер саны мен көлемі жағынан Түркияның университеттерінің арасында үшінші орында несінеді.

Ататүркі университетінің территориясы ұзындығы 10 км, ені 5 км-ге дейін созылып жатыр. Университет территориясында оқу ғимараттары, жатақханалар, оқытушыларға арналып салынған үйлер, зерттеу институттары, екі қонақ үйі, конференция залдары, кітапханалар, мұражай, кинотеатр сияқты мәдениет орталықтары, оқытушылардың балаларына арналған бастауыш және орта мектептер орналасқан.

Ататүркі университеті 16 факультет, 6 зерттеу-институты, 17 зерттеу орталықтары және 40 мыңға жуық студент, 3 мыңдай оқытушы-профессор құрамымен, 2 мың жұмысшысы бар үлкен білім ордасы.

Қазіргі заманауи талаптарға сай Ататүркі университеті оқу жүйесін түрік және ағылшын тілдерінде жүргізіп отырып бақалауар, магистр және PhD докторантурасы дайындайды. Тек қана өз елінің жастарына ғана білім беріп қоймай, сонымен қатар алыс-жақын шетел студенттерін де білім нәрімен сусындатады.

Осы аталмыш үлкен білім шаһары мен әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті 2010 жылғы екі жақты келісім-шартқа қол қойып, достық, ынтымақтастық қарым-қатынас орнатты. Осындай келісім-шарттың негізінде, 2011 жылы Ататүркі университетінің оқытушысы Сүлеймен Ефендиоглы әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің философия факультетіне 4 айға жуық уақыт әріп оқыды және сол жылдың жазында Шығыстану факультеті Түркітану және ұлттану кафедрасының екі студенті Ататүркі университетінде жалдам күресті оқып тәжірибелерін алды.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры Г.М. Мұтановтың шақыруымен Ататүркі университетінің ректоры докт., профессор Хикмет Кочак мырза келіп қонақ болып кетті. Сол сапар барысында докт., профессор Хикмет Кочак мырза әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Шығыстану факультеті Түркітану және ұлттану кафедрасына келіп оқытушы-профессорлар құрамымен және студенттермен танысып, лекция оқыды. Хикмет Кочак мырза Түркия Республикасының түркі елдермен достық қарым-қатынаста екенін айта отырып

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Шығыстану факультеті Түркітану және ұлттану кафедрасының ұстазы А.Ж. Назарова

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Шығыстану факультеті Түркітану және ұлттану кафедрасының ұстазы А.Ж. Назарова Ататүркі университетінің әдебиет факультетінде 1 айлық іс-сапарда болып, оқытушы-профессор құрамы және оқу жүйесімен танысып қайтты. Қазіргі уақытта Түркітану және ұлттану кафедрасының 3 курс студенттері және магистрантура болып 1 курс студенттері сол жақта білім алуда.

Ғасырлар бойы бір-бірінен қоса ұшп қалған тұмсақ екі елдің біріміз ортақарынан арасындағы осындай екі жақты, достық қарым-қатынас пен ынтымақтастық бөлшекте да өз жанымыз табыды. Бұл университет арасындағы таныс баяндамалар студенттердің жан-жақты қырларынан танылуына, білім сапасын арттыруына және тұмсақ екі елдің тілін, мәдениетін, тарихын, салт-дәстүрін жеті тануына өз үлесін қосады. Қазіргі жастардың білімді, өрелі, білікті болуына және білімдерін көрінуіне жағдай жасалады.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Шығыстану факультеті Түркітану және ұлттану кафедрасының ұстазы Назарова А.Ж.

«ЖАС ТҮРКОЛОГТАР» МӘДЕНИ, ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ҮЙІРМЕСІ

Түркі жазуы
мерекесі

Әлемде түркітану ғылымы – толық зерттеліп болмаған ғылымдардың бірі. Қазақстанда да түркітану ғылымы жаңаша дамып келеді. Түркітану саласы бойынша зерттеулер жасалып көптеген құнды еңбектердің жарық көргенін білеміз. Бұл өлі де азық етеді. Әлі де зерттелмеген қаншама құндылықтар жатыр? Оларды зерттеп ашу жастардың еншісінде болғандықтан қазіргі жастардың осы ғылымға баулу аға буынның міндеті.

2010 жылы әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Шығыстану факультеті 0509200 – түркітану (бакалавр), 6М020900 – түркітану (магистрантура) мамандықтары ашылды. Қазіргі уақытта осы мамандық бойынша аталмыш университетте 40-жуық студенттер мен магистранттар білім алуда. 2012 жылы Шығыстану факультеті түркітану және ұлттану кафедрасы түркітану мамандығы бойынша алғашқы магистранттар бітіріп жатыр.

2009 жылы Шығыстану факультеті түркітану және ұлттану кафедрасының студенттер мен магистранттары «Жас түркологтар» мәдени, ғылыми-зерттеу үйірмесін ашты. Үйірмені ашудағы мақсат студенттерді, магистранттарды, жас ізденушілерді ғылымға бағыттау, ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуді үйрету және студенттерді мәдени, рухани тұрғыдан тәрбиелеу.

«Жас түркологтар» мәдени, ғылыми-зерттеу үйірмесінің құрамы жыл сайын үлгілі, азат, бейнесіз студенттермен толықтырылып отырады және әр оқу жылының басында үйірме мүшелері жылдық жоспарын тапқылап бекітіп отырады.

«Жас түркологтар» мәдени, ғылыми-зерттеу үйірмесі ашылғанға жоспарлы түрде жұмыс атқарып келеді, әртүрлі тақырыптарда пікірталастар, кездесулер, дөңгелек үстелдер, олимпиадалар, танымдық көштер, мерекелік көштер және т.б. Жыл сайын желтоқсан айында «Түркі жазуы» мерекесін ұйымдастырады. Мейрамының осы уақытта өткізілуі себебі 1895 жылы 15 желтоқсанда Дат ғалымы Вильгельм фон Томсен бүкіл әлемге 1798 жылы Орхон және Енисей өзендерінің бойынан табылған белгісіз, руникалық жазу деп аталып жүрген жазулардың түркі халықтарына тән екендігін дәлелдеді. Алғаш рет ғалым «тәңірі» және «түрік» сөздерінің дешифровкасын (оқу) жасап, олардың оңнан солға қарай оқылатынын дәлелдеп, дүниені дүр сілкіндіретін жаңалық ашты. Ол себептен түркітану ғылымында «Түркі жазуы» мейрамы қалыптасты.

Шығыстану факультеті түркітану және ұлттану кафедрасы «Жас түркологтар» мәдени, ғылыми-зерттеу үйірмесінің жылына бір рет бюллетені шығып тұрады. Бюллетенде студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстары мен шығармашылық жұмыстары мәдени іс-шаралар, кездесулер мен дөңгелек үстелдер туралы жарияланады. Оқу жылының соңында атқарылған іс-шаралардың есебі тыңдалады. Осындай атқарылып жатқан іс-шаралар жас түркітанушылардың түркітану ғылымына қосқан қиынға да болса үлесі деп білеміз.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Шығыстану факультеті Түркітану және ұлттану кафедрасы «Жас түркологтар» мәдени, ғылыми-зерттеу үйірмесінің жетекшісі аға оқытушысы Назарова А.Ж.

ШЫҒЫСҚА САЯХАТ

Өркениеттің бастауы болған Шығыс әлемі адамзат дамуы тарихында ерекше орынды иеленді. Шығыс – адамзат өркениетінің бесігі. Шығыс мәдениеті, философиясы, тарихы мен өнері қашан да қызығушылық қуралы болған, оларды танып-білу, шығыс өркениетінің тамырына бойлау Шығыс елдерін зерттейтін ғалымдарды ғана емес, сондай-ақ көпшілік қауымды қызықтырады.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің халықаралық қатынастар факультетінің дипломатиялық аударма кафедрасында «Шығыс әлемі» атты мақсатты студенттерді Шығыс өркениетімен, тарихы мен мәдениетімен, әдебиеті мен өнерімен, шығыс халықтарының әдет-ғұрып, салт-дәстүрлерімен таныстыру болып табылады. Осы клуб жұмысының аясында атқарылып жатқан істер аз емес. Солардың қатарында үстеміздің жылдың наурыз айында Қытайдың жаңа жылына арналған «Шығысқа саяхат» атты мерекелік көшті атауға болады. Үш мың жылдық тарихы бар Қытайдың жаңа жыл мерекесі қытайлықтардың ең сүйікті мейрамы болып табылады. Қытай тілінен аударғанда «Чунцзе» көктем мерекесі дегенді білдіреді. Ол әдетте қытай айналы ортасынан ақпан айының басына дейін жалғасады. Қытай халқы 1 қаңтарда аталып өтілетін халықаралық Жаңа Жыл мерекесіне аса мән бермейді, олардың айрықша қастерлен, сағамш күтетін мерекесі – осы «Чунцзе».

Қытай тілін оқытатын халықаралық қатынастар факультетінің «халықаралық құрық», «өлемдік экономика», «халықаралық қатынастар», «аймақтау» мамандықтарының және Шығыстану факультетінің «аударма ісі», «шетел филологиясы» мамандықтарының 2, 3 курс студенттерінің арасында өткізілген бұл шағарына халықаралық қатынастар факультетінің дипломатиялық аударма кафедрасының оқытушылары М.А. Омарова мен К.К. Смагулова ұйымдастырды. Мерекелік көшті өткізуді мақсат қытай тілін оқытатын студенттердің тілдік білімдерін жетілдірумен бірге, Қытайдың мәдениетімен, салт-дәстүрімен таныстыру болды. Қытай мәдениетімен таныстыра отырып,

студенттердің тілді үйренуге деген қызығушылығын арттыру да көзделді.

Мерекелік көшті халықаралық қатынастар факультетінің 3 курс студенті Игилков Марат пен Шығыстану факультетінің 2 курс студенті Амирова Аяжар қазақ және қытай тілдерінде жүргізді. «Аймақтау» мамандығының 2 курс студенті Қапарова Әсемгүл Қытайдағы жаңа жылға арналған слайд түріндегі баяндама жасады. Баяндама арқылы студенттер Қытайдағы жаңа жылдың ерекшелігі, қытайлықтардың жаңа жылды қалай қарсы алатынын, мереке кезінде қандай тағам түрлері жасалып жатқаны туралы хабар беріп, Қытайдың түрлі аймақтарындағы жаңа жылды атап өтудің өзіндік ерекшеліктеріне тоқталды.

Студенттер дайындаған концертті бағдарлама кешке ерекше сән беріп, оны одан әрі жаңдарына түсті. «Халықаралық қатынастар» мамандығының 2 курс студенті Ким Наталья өзінің аяулы де қызық даусымен «Әдемі махаббат» атты әнді нақышына келтіріп орындады.

Қазақ халқының біртуар перзенті, үш аяқ Абайдың шығармалары қазіргі өзінде көптеген тілдерге, соның ішінде қытай тіліне аударылғаны баршаға аян. Абайдың «Айттым сәлем, қаламдас» атты лирикалық өлеңінің үзіндісін «халықаралық құрық» мамандығының 3 курс студенті Игилков Марат қытай тілінде жатқа оқыды. Аталмыш көшті баярында студенттер өздерінің оқырып жатқанын, айрықша өнерлерімен көзге түсті. Шығыстану факультетінің 2 курс студенті Усманова Айнуір өзі жетілдіріп өзі қолына алып мың бұралып қытай білімді «Шетел филологиясы» мамандығының 3 курс студенттері Топтеубаева Айнуір мен Гайипова Динафруз қытай тілінде «ақ-сыяқ» сюжеті бойынша жиналған құрыққа сахналық қимылмен түрленді ұсынды. Қытай тілі филологиясының аспиранты Салима Отырар, құрық аяғында жағдайдан үзінді көптеген Идрис мен Динафруз сахналық шеберлік танытып, жасөспірімдерден аман қалды. Олардың өнері мен қабілетін таныт болған оқытушылар мен студенттер оларға зор қошемет көрсетіп, миз-мюзик болды.

Бұдан соң сахна бағдарламасы жалғасын

тауып, «аймақтау» мамандығының 2 курс студенті Зияданова Айдама мен Рамазанова Аяла кеш қонақтарына қытай тіліндегі «Наурыз айында» атты әнді ұсынды. Қытайдың жаңа жыл, яғни көктем мерекесі – бұлар отбасы мүшелері бас қосып, жүзделесті бірден-бір маңызды мейрам. Отбасы мүшелерімен, үлкен мен кішінің, көрі мен көшінің бір дастархан басына жиналып, әнұмдүкен құратын бұл мереке – көз-көрген Қытай адамзаты үшін жылына бір келетін ерекше күн. Мерекелік көштің шымылдығын дәл осы отбасылық басқосуға арналған, жыл сайын көктем мерекесі кезінде шырқалатын, барлық қытайлықтарға таныс «Отбасумен жүздес» әнімен жабылды. Бұл әнді «өлемдік экономика» мамандығының 2 курс студенттері Жаңалынова Қымбат пен Сағымбаева Назгүл орындап, кеш бағдарламасын қорытындылады.

Көшке халықаралық қатынастар факультетінің дипломатиялық аударма кафедрасы менерушісінің орынбасары С.Б. Борбаева және кафедра оқытушылары мен әкі факультет студенттері қатысты. Факультетімізде тәрбиелік мінберімізді зор түрлі іс-шаралар өткізе отырып, студенттеріміздің жан-жақтылығына, мүмкіндіктерін шексздігіне, олардың талап пен талант иелері екенін көз жеткізу қиын емес. «Шығысқа саяхат» атты мерекелік көшті өткізуді қазіргі қазақ жастарының, соның ішінде әл-Фараби атындағы ҚазҰУ студенттерінің өнері де талапты екендігін тағы да бір дәлелдеді десе болады.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың халықаралық қатынастар факультетінің доценттері М.А. Омарова, К.К. Смагулова